U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobců **a) W. H., b) T. P., c) J. Š.,** žalobců a) a c) zastoupených žalobcem b), proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 936/3, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 8. 2009, č. j. MV-58402-7/VS-2009, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 11 Ca 298/2009, o námitce podjatosti vznesené žalobci proti soudcům Městského soudu v Praze JUDr. Haně Veberové, JUDr. Jitce Hroudové, JUDr. Janu Rybovi, CSc. a JUDr. Miroslavě Hrehorové,

takto:

Soudci Městského soudu v Praze JUDr. Hana Veberová, JUDr. Jitka Hroudová, JUDr. Jan Ryba, CSc. a JUDr. Miroslava Hrehorová **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodování ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 11 Ca 298/2009.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobci domáhají zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým byla, s odkazem na ustanovení § 8 odst. 1 písm. c) zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, odmítnuta registrace občanského sdružení s názvem *Sudetoněmecké krajanské sdružení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, občanské sdružení*. V souladu s rozvrhem práce připadla tato věc k rozhodnutí senátu 11 Ca Městského soudu v Praze.

Podáním učiněným u městského soudu dne 9. 1. 2011 vznesli žalobci námitku podjatosti předsedkyně jmenovaného senátu JUDr. Hany Veberové a členky tohoto senátu JUDr. Jitky Hroudové; současně se domáhali vyslovení podjatosti soudců JUDr. Jana Ryby, CSc. a JUDr. Miroslavy Hrehorové, kteří jsou, dle aktuálního rozvrhu práce, zařazeni v senátech, které v zákonem předpokládaných případech senát 11 Ca městského soudu zastupují. Tuto námitku žalobci odůvodnili zjištěním, že shora jmenovaní soudci byli na internetovém portálu Ministerstva spravedlnosti uvedeni jako bývalí členové Komunistické strany Československa (dále jen „KSČ“), čímž jsou dány důvodné

pochybnosti o jejich nepodjatosti, vzhledem k předmětu řízení a osobám druhého a třetího žalobce. Konkrétně žalobci uvedli, že žalobce ad b) se osobně zasloužil o to, aby se informace o stranické minulosti soudců staly veřejně známými; žalobce ad c) je pak významným antikomunistickým aktivistou. Lze proto usuzovat,

že soudci – bývalí členové KSČ budou vůči těmto dvěma žalobcům pociťovat averzi a chovat vůči nim nepřátelské pocity. Druhým důvodem, který, dle názoru žalobců, zpochybňuje objektivitu rozhodování této skupiny soudců, je fakt, že předmětem řízení je žaloba o zrušení správního rozhodnutí, kterým byla odmítnuta registrace občanského sdružení, jež si ve svých stanovách vytklo, mimo jiné, usilovat o zrušení poválečných dekretů prezidenta Beneše. Uvedli, že *„osoby, které byly v minulosti členy politické strany, jež užívala vyvolávání nenávisti vůči bývalým občanům Československé republiky německé národnosti, kteří byly ze své vlasti vyhnáni, jako jednoho z klíčových instrumentů své ideologie a jednoho ze základních legitimačních nástrojů odůvodňujících ovládnutí československé společnosti touto zločinnou organizací*" nemohou jistě rozhodovat nestranně. Třetí konkrétní důvod namítané podjatosti je formulován tak, že si žalobci *„nemohou těchto soudců – oportunistů a bezpáteřních kariéristů – ani občansky, ani lidsky vážit, a úcta k nim vyžadovaná právními předpisy o řízení u soudu by musela být toliko předstíraná*".

Všichni shora jmenovaní soudci městského soudu ke vznesené námitce shodně uvedli, že účastníky řízení neznají a k předmětu řízení nemají žádný vztah.

Podle ustanovení § 8 odst. 1 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.") platí, že *soudci jsou vyloučeni z projednávání rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti*. Důvodem pro případné vyloučení soudce je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Nestrannost, či naopak podjatost, soudce je především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci (či účastníkům řízení a jejich zástupcům). Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, což znamená zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti vyvolávající oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv jen skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, lze-li mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to, že by soudce podjatý být mohl (viz nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 167/94, sv. 6, nález č. 127 SbNÚ). Otázka podjatosti nemusí (a obvykle ani nemůže být) ve všech případech postavena najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, je-li evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a

nestranně rozhodovat (viz nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 105/01 sv. 23, nález č. 98 SbNÚ).

Při úvahách o vyloučení soudců z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. je nicméně nutno postupovat velmi obezřetně, neboť jde o výjimku z ústavní zásady, pod níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Odnětí věci příslušnému soudci a její přikázání soudci jinému je vždy nutno chápat jako postup výjimečný.

V nyní projednávané věci se podstata uplatněné námitky podjatosti upíná k předchozí politické angažovanosti dotčených soudců městského soudu, která je v očích žalobců *a priori* diskvalifikuje z rozhodování nejen v nyní posuzované věci, ale *per se*.

Nao 10/2011 - 65

V rovině obecné lze takto formulovanou výhradu ke způsobilosti soudců rozhodovat odmítnout jako nepřípustně paušalizující a tedy nezpůsobilou založit důvodnost podjatosti soudce. Jak již bylo výše konstatováno, podjatost znamená osobní vztah soudce k účastníkům řízení (jejich zástupcům), či k předmětu řízení, jehož existence by mohla zpochybnit objektivitu jeho rozhodování. Bývalé členství v politické straně (včetně KSČ) však bez dalšího není způsobilé takovou pochybnost založit.

Nejvyšší správní soud se již dříve v obdobných případech opakovaně vyslovil v tom smyslu, že rozhodování soudce je výsledkem nejen jeho odborných znalostí a dovedností vykládat a používat právní předpisy, nýbrž že se v něm též promítají jeho životní hodnoty, zkušenosti a postoje. Konkrétně pro vstup do KSČ byly v každém individuálním případě dány zcela konkrétní pohnutky a pokud by soud tyto pohnutky chtěl s odstupem časem hodnotit, musel by se zabývat konkrétními okolnostmi jednotlivých případů, což mu nepřísluší. V usnesení ze dne 25. 1. 2011, č. j. Nao 7/2011 – 2005 se zdejší soud vyslovil v tom smyslu, že „*takovéto hodnocení spadá spíše do oblasti morálky než práva a [soud] odmítá si osobovat právo takového paušalizujícího posuzování. Samotné členství soudce v KSČ před rokem 1989 totiž a priori nediskvalifikuje z rozhodovací činnosti soudu. Jeho případná podjatost proto nemůže být založena pouze touto skutečností, nýbrž musí k ní přistoupit skutečnosti další, mající relevanci pro konkrétní rozhodovaný případ a spočívající ve vztahu k účastníkům řízení či jeho předmětu*“.

Žalobci nicméně vůči shora jmenovaným soudcům městského soudu uplatnili i námitky konkrétní. Namítli především, že lze u těchto soudců předpokládat negativní vztah k nim, jako *účastníkům*; konkrétně poukázali na skutečnost, že žalobce c) je veřejně známým antikomunistickým aktivistou, žalobce b) pak osobou, která se rozhodujícím způsobem zasadila o zveřejnění komunistické minulosti soudců. Nejvyšší správní soud především odmítá přeceňovat obecnou známost či publicitu popsané veřejné činnosti žalobců a k takto nastolené premise se tedy staví spíše zdrženlivě. Podstatné však je, že (jak již bylo uvedeno), žalobci nenabídli Nejvyššímu správnímu soudu žádné konkrétní indicie o tom, že by kterýkoli ze soudců, vůči nimž námitka podjatosti směřuje, ve vztahu k žalobcům pro jejich tvrzenou veřejnou angažovanost jakkoli negativně vystupoval, či že

by na ni jakýmkoli způsobem reagoval. Zde je nutno zdůraznit, že soudci jsou, z povahy vykonávané profese, běžně konfrontováni s negativními reakcemi účastníků řízení i veřejnosti na některá svá rozhodnutí a koneckonců i s veřejně prezentovanými názory, týkajícími se jejich mimopracovního života, aniž by tím však měla být jakkoli presumována nepodjatost jejich rozhodování. Jinými slovy, předpokladem pro výkon funkce soudce, je mimo jiné, i schopnost snášet jistou vyšší míru (byť i neoprávněné) kritiky svého profesního i osobního života a není tedy důvod se domnívat, že by právě veřejná činnost žalobců b) a c) měla jakkoli atakovat jejich osobní integritu. V již výše zmiňovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 105/01 se Ústavní soud vyslovil v tom smyslu, že „[*k*]*orektně formulované stížnosti sice mohou vzbudit určitou nelibost dotčené osoby, avšak s ohledem na to, že tyto skutečnosti jsou běžnou součástí práce soudců, nelze jim zpravidla přičítat založení dostatečně intenzivního negativního vztahu k účastníkům, příp. jejich zástupcům.*“ Z těchto důvodů tedy Nejvyšší správní soud tuto argumentaci žalobců neshledává za důvodnou.

Další konkrétní námitka žalobců se týká tvrzeného poměru soudců k *předmětu řízení*, kdy je namítáno, že KSČ učinila součástí své ideologie národnostní nenávist zaměřenou vůči bývalým německým spoluobčanům, kteří byli nuceni na základě poválečného uspořádání Evropy opustit tehdejší Československo, přičemž věcná podstata sporu mezi žalobci a žalovaným se týká (ne)přípustnosti registrace občanského sdružení, které má, mimo jiné, hájit zájmy těchto odsunutých osob a jejich potomků. K této argumentaci Nejvyšší správní soud uvádí, že toto

tvrzení žalobců je zcela evidentně zavádějící. Bez nutnosti hlubších analýz lze konstatovat, že rozhodnutí o odsunutí obyvatel německé (ale i maďarské) národnosti z území tehdejší ČSR nebylo podmíněno primárně důvody ideologickými (spočívajícími právě v aktivitách tehdejší KSČ), ale především zájmy vítězných mocností na poválečném uspořádání Evropy a reakcí společnosti na důvody rozbití předválečné republiky a následné válečné útrapy, které byly (nepochybně nepřípustně paušalizujícím způsobem) přičítány právě těmto tehdejším národnostním menšinám. V žádném případě tedy nelze hovořit o tom, že by ideová východiska tehdejší (ale i pozdější) KSČ byla důvodem, který vedl ke shora popsaným masovým transferům a excesům s tím spojeným. Tyto skutečnosti považuje Nejvyšší správní soud za natolik obecně známé, že o nich není třeba vést dokazování či obsáhlejší diskuzi. Tvrdí-li žalobci v této souvislosti, že ona předpokládaná národnostní nenávist vůči bývalým německým spoluobčanům je jedním „*ze základních legitimačních nástrojů odůvodňujících ovládnutí československé společnosti touto zločinnou organizací*“, jde o argumentaci, které Nejvyšší správní soud nerozumí a nebude se proto k ní vyjadřovat.

Zbývá konečně vyjádřit se ke třetímu důvodu namítané podjatosti, který je formulován jako osobní antipatie a averze žalobců vůči všem osobám, které v minulosti vstoupily do KSČ. Zde je Nejvyšší správní soud nucen konstatovat, že jde toliko o znevažující a až difamující výroky, z nichž pro potřeby rozhodování o námitce podjatosti nelze ničeho vytěžit. Fakticky jde toliko o osobní pocity účastníků, vyjadřující jejich hodnotové postoje, které Nejvyšší správní soud v této podobě rozhodně nesdílí a nehodlá se k nim jakkoliv vyjadřovat.

Ze všech uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud rozhodl, že soudci Městského soudu v Praze, vůči nimž námitka podjatosti směřuje, nejsou z projednávání a rozhodování v řízení vedeném u tohoto soudu pod sp. zn. 11 Ca 298/2009 vyloučeni (§ 8 odst. 5 *in fine*).

Pro úplnost je třeba dodat, že o námitce podjatosti konkrétně vyjmenovaných soudců Nejvyššího správního soudu, kteří se měli či mohli podílet na rozhodování o nyní posuzované námitce podjatosti soudců městského soudu, nebylo třeba rozhodovat, neboť žádný z těchto soudců se na vydání tohoto usnesení nepodílel.

V Brně dne 11. února 2011

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu